

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez** tarafından Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

Rize İkizdere İlçesi Cevizlik Köyü'nde SR Tarım Turizm İnş.Yat.San.Tic.Ltd.Şti tarafından yapılması planlanan Mermer-Bazalt projesi ile ilgili olarak ÇED Yönetmeliği'nin 17. maddesi gereğince "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararının verildiği Rize Valiliği'nce 26- 09-2019 tarihinde duyurulmuştur. Maden ocağının sınırları olan Cevizlik ve Gürdere Köylerinde yaşayan yöre halkı, projenin çevreye zararlı olacağı, ekolojik dengeyi bozacağı gerekçesiyle Rize Valiliği Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü tarafından verilen "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararının iptali istemiyle Ekim 2018 ayında dava açmışlardır. 2020 Ağustos ayında görülen karar duruşmasında, Rize İdare Mahkemesi *"..Çevresel Etki Değerlendirmesine konu faaliyet alanı 24,91 hektar olarak belirlenmişse de dosyada bulunan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen işletme ruhsatında ruhsat alanının 92,43 hektar olduğu anlaşıldığından, Yönetmelik maddesinde belirtilen 25 hektarlık sınırdan daha büyük bir alanı kapsadığı anlaşılan faaliyet konusunun Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecine tabi olduğu sonucuna varılmıştır."* Kararı ile işlemi iptal etmiş ve yürütmeyi durdurmuştur. Ormanlık alana açılacak proje sahaları için maden şirketleri ÇED gerekli değildir kararı için önce 25 hektar üzerinden proje ruhsatı almakta ilerleyen süreçte bu alan genişletilmektedir.

Halkın verdiği mücadeleye ve mahkeme kararına rağmen; Cevahir Hazır Beton Mıcır San. Ve Tic. Ltd. Şti. tarafından İkizdere Şimşirli Köyü Mevkiinde Bazalt Ocağı ve Kıрма- Eleme Tesisi kurulması ve işletilmesi projesinin ÇED sürecinin başladığı 9-9-2020 tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından duyurulmuştur. Proje sahasının, Trabzon- Rize kara yolundan itibaren sahile 26 km, Rize merkeze 44 km ve İkizdere merkeze 7 km., mesafede yer aldığı, sahanın Kuzeyinde Şimşirli Köyü, Güneyinde İhlamur, Ayvalık Köyü ve Doğusunda Cevizlik Köyü bulunduğu, faaliyet kapsamında, ocak sahasından 1.000.000 ton/yıl (357.142,85 m3/yıl) üretim yapılması planlandığı ÇED dosyasında belirtilmiştir.

İkizdere’de, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı eçed duyurularında 28-08-2020 tarihinde ÇED süreçlerinin başlatıldığı iki proje daha mevcuttur. Bunlar; Trabzon 11. Bölge Müdürlüğü tarafından Şimşirli Köyü Mevkiinde Şimşirli Bazalt Ocağı işletilmesi ve yine Trabzon 11. Bölge Müdürlüğü tarafından Cevizlik Köyü Mevkiinde Cevizlik Bazalt Ocağı işletilmesi projeleridir. ÇED başvuru dosyalarında ocak sahalarından temin edilecek malzemenin İyidere Lojistik Merkezi ve Limanı yapım, bakım ve onarım faaliyetlerinde ve bölgedeki yol yapımı projelerinde kullanılacağı, her ocak sahasından 15.724.800 ton/yıl (5.616.000 m3/yıl) üretim yapılması planlandığı açıklanmıştır.

ÇED süreçleri başlatılan projelerde üretim yapılacak alanların tamamı orman vasfındadır. İkizdere Vadisi, 13-08-2020 tarihli ve 170536 sayılı olur ile kısmen “Doğal Sit-Nitelikli Doğal Koruma Alanı ” ve kısmen “Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı” olarak tescil edilmiştir. Dünyada korunacak öncelikli 200 ekolojik bölgeden biri olan vadinin kollarından olan İskencidere vadisi essiz bitki örtüsüne sahiptir. Vadide bulunan orman; sayısız yaban hayata ev sahipliği yamaktadır. Gürdere köylülerinin doğal yöntemlerle ürettiği Deli Bal önemli geçim kaynaklarından.

2004 yılında Maden Yasasında yapılan değişiklikten sonra; ormanlar, tarım alanları, meralar; maden arama ve işletme yoluyla yerli ve yabancı sermayenin kullanımına verilmiştir. Doğa talanı ve rant politikaları Türkiye’nin her ilinde, yeni ruhsat verilen alanlarla artarak devam etmektedir. Ekolojik tahribatların neden olduğu toplumsal ve ekonomik sonuçların ortada olmasına rağmen, Hükümetin birçok bölgede, rant projeleri ile doğayı sınırsızca yerli ve yabancı sermayenin kullanımına sunması yerleşim alanlarının yakınında maden ocağı bulunan yerli halkı, ekoloji örgütlerini, sivil toplum kuruluşlarını mücadele etmek, hak aramak zorunda bırakmaktadır. Bu tür taş ocağı projeleri ile Anayasanın 56. Maddesinde belirtilen “sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı” da ihlal edilmektedir.

Pek çok ülkede; mermer ve Bazalt madenlerinin çıkarıldığı ocakların işletmesi, çevresel etkisi az olması ve görsel kirlilik oluşturmaması nedeniyle yer altı işletmeciliği yöntemi ile yapılmaktadır. Türkiye’de ise açık ocak işletmeciliği yapılmaktadır. Açık ocak işletmeciliği, toprak ve bitki örtüsünün, alterasyon seviyesinin kaldırılması, basamak oluşturulması ve blok üretimi şeklindedir. Basamak faaliyetleri ile ocak alanı hem yatay hem de düşey olarak genişlemekte ve blok üretimi arttıkça ocak alanının boşluk hacmi de artmaktadır. Mermer-Bazalt işletmeciliğinin ekonomik açıdan temelini oluşturan blokların üretimi, öncelikle topografyada meydana gelebilecek değişikliklere, yani görsel kirlilik ve fiziksel değişikliğe neden olmaktadır. Ocaklarda blok veriminin düşük olması durumunda

büyük miktarlarda atık oluşmaktadır. Atıkların gelişigüzel çevreye atılması görüntü kirliliği yanında insanlar ve hayvanlar için tehlikeli durumlar yaratmaktadır. Üretimin artması ile daha fazla atık depolama alanına ihtiyaç olduğundan orman, mera ya da tarım arazisi de kullanılmaktadır. Mermer-Bazalt ocaklarının, görüntü kirliliği ve atık sorunu dışında, üretim esnasında ortaya çıkan tozun çevreye olumsuz etkileri vardır. Oluşacak 50 mikrondan büyük taneler tozlanma sonucunda yaklaşık 800 metrelik uzaklıkta alanları etkilemektedir. Mermer-Bazalt ocaklarında, ağaçların kuruması, yer altı suyunun kirlenmesi, gürültü kirliliği, kazılan üst toprağın ayrı bir yerde düzenli olarak depolanmaması nedeniyle oluşan toprak kaybı gibi olumsuz çevresel etkileri de mevcuttur. ÇED gerekli değildir kararı verilen ocaklarda bütüncül bir çevresel etki değerlendirmesi yapılmamaktadır.

Türkiye genelinde binlerce mermer-bazalt ocağı bulunmasına karşın; işletilmesinin kolay, maliyetinin daha az olması ve ÇED raporunu olmadan ocak açabilmesi mümkün olduğundan ormanlık alanlar tercih edilmektedir. Ocak işletmeciliği sonucunda bozulan ormanlık alanların ıslahı da çoğu zaman gerçekleştirilmemekte, şirketlerin bu konuda yükümlülükleri denetime ve izlenmeye tabi tutulmamaktadır. 1/2014 Sayılı Ormanlık alanların korunması genelgesine göre; 2872 sayılı Çevre Kanunu, 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu kapsamında korunan alan olarak belirlenen alanlar ile orman alanlarındaki madencilik faaliyetlerinin; biyolojik çeşitliliği, yaban hayatını, sulak alanları, korunan alanları, tehdit ve tehlike altında olan endemik ve nadir türleri etkilememesi gerekmektedir. İkizdere'nin doğal ortamına ekosisteminde geri dönüşümü mümkün olmayan zararlar verecek olan projelerden yöre halkının, sivil toplum örgütlerinin görüşü de dikkate alınarak vazgeçilmelidir.

Bu bağlamda;

- 1- İkizdere'de, daha önce mahkeme kararı olmasına rağmen Cevahir Hazır Beton ve Trabzon 11.Bölge Müdürlüklerinin mermer-bazalt ocağı projelerine izin verilmesinin gerekçesi nedir?
- 2- Daha önce bu alanda SR Tarım Turizm İnş.Yat.San.Tic.Ltd.Şti tarafından yapılması planlanan Mermer-Bazalt projesi ile ilgili olarak çevresel etki değerlendirmesi gerekli değildir kararının gerekçesi, yeni projeler için dikkate alınmış mıdır? Çevresel etki değerlendirmeleri için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Bakanlığınız arasında işbirliği yapılmakta mıdır?
- 3- İkizdere'de Şimşirli, İhlamur, Ayvalık ve Cevizlik Köylerinin bulunduğu alanda Trabzon 11.Bölge Müdürlüğü tarafından mermer-bazalt ocağı projelerinin ÇED süreçleri başlatılmışken aynı alanda Cevahir Hazır Beton Firmasına ocak işletmeciliği izni verilmesinin gerekçesi nedir?

86539

4- Bu alanda Cevahir Hazır Beton Mıdır San. Ve Tic. Ltd. Şti. ve Trabzon 11. Bölge Müdürlüğü tarafından planlanan mermer-bazalt ocağı projelerinin bütüncül çevresel etkilerinin ortaya konması için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile işbirliği yapılmakta mıdır?

5- Projelerin sahası ormanlık alandır. Projelerin ormana, doğal hayata, ekosisteme, biyolojik çeşitliliğe vereceği zararlar için Tarım ve Orman Bakanlığı ile işbirliği yapılmakta mıdır?

6- Orman mevzuatı gereği; madencilik faaliyetleri nedeniyle ormanların bozulan yapılarının yeniden düzenlenmesi, doğal dengenin korunması, alanın yeniden rehabilitasyonunun sağlanması için maden şirketlerinin yükümlülüklerini yerine getirmeleri için gerekli çalışmaları yapmakta mısınız? Bu konuda Tarım ve Orman Bakanlığı ile işbirliği yapılmakta mıdır? Şimdiye kadar Rize İl'inde rehabilite edilen maden sahaları var mıdır?

7- Bölge halkı, sivil toplum kuruluşları projelerin, ekolojik ve sosyal sonuçlarını nedeniyle iptal edilmelerini talep etmektedirler. Bakanlığınız, yöre halkın istek ve taleplerini göz önüne alarak projeleri iptal edecek midir? İyidere Lojistik Limanı için düzenlenen inşaat ihalesini alan Cengiz İnşaat ile Yapı ve Yapı İnşaat İş Ortaklığı'nın inşaat için gerekli malzemeyi Türkiye'de mevcut olan binlerce mermer-bazalt ocağından temin etmeleri için gerekli girişimlerde bulunacak mıdır?